

The Joy Luck Club: วิถีของเรื่องเล่า รากเหง้า และตัวตนของสมาชิกในครอบครัว

ธงรบ รื่นบรรเทิง*

เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้อ่านดูเทปรายการโอพราห์ วินฟรีย์โชว์ ซึ่งได้เชิญคุณแม่คนหนึ่งชื่อ อีริน แครมพ์ มาออกรายการ อีรินยังสาวและสวยมาก เธอมีหน้าที่การทำงานและฐานะทางสังคมที่ดีมาก ชีวิตของเธอ กำลังเปี่ยมไปด้วยความสุขทั้งชีวิตครอบครัวและการทำงาน แต่วันหนึ่งหลังจากงานฉลองอายุครบ สามสิบสามปีของเธอไม่นาน เธอพบว่าตัวเองกำลังจะต้องจากโลกนี้ไปด้วยโรคมะเร็งเต้านมที่กำลัง ลามไปที่ปอด มะเร็งที่พบเป็นระยะสุดท้าย แต่สิ่งที่เธอต้องการทำก่อนที่จะจากโลกนี้ไปก็คือการอัด เทปบันทึกภาพเพื่อเล่าเรื่องราวต่างๆที่เธออยากจะทำกับลูกสาววัยหกขวบของเธอที่ชื่อ เพย์ตัน ไม่ ว่าจะเป็นคำแนะนำเรื่องการแต่งงานเมื่อลูกสาวเธอโตเป็นสาวแรกรุ่น หรือการรับมือกับการออกเดท ครั้งแรก การเลือกแฟน การเลือกอาชีพในอนาคต การทำให้ยอมรับการรยาใหม่ของพ่อในอนาคต รวมไปถึงคำแนะนำเล็กๆ น้อยๆ เช่นห้ามตัดผมเวลาออกห้อยอย่างเด็ดขาด นอกจากนี้เธอยังได้เตรียม ของขวัญวันเกิดในทุกๆปี ล่วงหน้าโดยให้สามีเก็บรักษาไว้ เธอเตรียมของขวัญไว้ทั้งหมด 20 ชิ้น สำหรับทุกวันคริสมาสต์ และวันเกิดของเพย์ตันจนกระทั่งของเธออายุสิบหก สิ่งที่คุณแม่ท่านนี้ได้ทำ นั้นเรียกน้ำตาจากผู้ชมได้อย่างท่วมท้น แน่แน่นอนว่าสิ่งที่คุณแม่คนนี้ต้องการทำก็คือการที่จะให้ลูกยังมี ความทรงจำที่ดีกับตัวเธอถึงแม้ว่าเธอจะไม่อยู่บนโลกนี้แล้วก็ตาม

หากคิดให้ลึกกว่านี้เราจะพบว่าสิ่งที่อีรินต้องการมากกว่าการสร้าง ความทรงจำของลูก เกี่ยวกับตัวเธอก็คือการทำหน้าที่แม่ การบันทึกเทปคำแนะนำต่างๆ ที่เธอต้องการบอกลูกสาวของ เธอ นั่นคือภาพสะท้อนของความต้องการทำหน้าที่แม่ซึ่งเธอไม่มีโอกาสจะเติมเต็มให้สมบูรณ์ คำแนะนำต่างๆจะถูกส่งผ่านไปยังลูกสาว เสมือนเป็นสมบัติที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ เพื่อให้ลูก สาวเธอรับรู้ถึงสิ่งที่แม่ทิ้งไว้ซึ่งไม่ใช่เป็นเพียงแต่ความทรงจำแต่ยังเป็น “มรดกประสพการณ์ชีวิต” ที่ เพย์ตันลูกสาวของเธอจะต้องเรียนรู้แม้ว่าการเรียนรู้นั้นจะเป็นการเรียนรู้ผ่านเทปบันทึกภาพก็ตาม นอกจากนี้ไม่เพียงแต่คำแนะนำและคำสอนของแม่เท่านั้นที่เพย์ตันเองได้รับรู้ สิ่งหนึ่งที่เพย์ตันได้ เรียนรู้ขึ้นมาก็คือความเป็นตัวตนที่แท้จริงของแม่ เสียงหัวเราะ อารมณ์ขันและสีหน้าแววตา หล่อ หลอมให้เพย์ตันเห็นความเป็นตัวตนที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงแต่ตัวตนที่เป็นนามธรรมเท่านั้นแต่ยังรวม ไปถึง ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของอีรินเอง ซึ่งสำหรับเพย์ตันเองนั้นความรู้สึกที่มีพลังนี้ทำให้เธอ ตระหนักอยู่เสมอว่าแม่ไม่ได้หายไปไหน แต่ยังคงเฝ้ามองดูเธอเติบโตใหญ่อยู่ตลอดเวลา

หลังจากชมเทปบันทึกภาพตอนนี้ทำให้นึกถึงนวนิยายเรื่องหนึ่งที่เคยอ่านมานานมากแล้ว เรื่อง *The Joy Luck Club* ของ Amy Tan ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1989 *The Joy Luck Club* เป็นเรื่องราวของ แม่ลูกสี่คู่โดยแม่เหล่านั้นเป็นผู้อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ ส่วนลูกสาวเติบโตมาในสังคมอเมริกัน แม่ ๆ

* อาจารย์ประจำภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทั้งสี่คนพบกันที่โบสถ์แห่งหนึ่งในซานฟรานซิสโก และตกลงกันว่าพวกเธอจะนัดเจอกันสัปดาห์ละครั้ง เพื่อเล่นไพ่บนกระจอกโดยเรียกชื่อกลุ่มของพวกเธอว่า “The Joy Luck Club” โดยมีซูหยวน วู เป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มนี้ขึ้นมา ซูหยวนอพยพมาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่หลังจากการรุกรานของญี่ปุ่น ระหว่างการหนีภัยสงครามเธอต้องทิ้งลูกสาวสองคนไว้ข้างทางเพราะเธอไม่มีเรี่ยวแรงที่จะอุ้มเด็กทั้งสองอีกต่อไป เธอได้อพยพมาอยู่อเมริกาและได้แต่งงานใหม่มีลูกสาวอีกหนึ่งคนชื่อ จิงเหมย วู หรือ จุน

ต่อมาของนวนิยายเล่าเรื่องราวของแม่คนที่สองใน *The Joy Luck Club* คือ เอน เหมย ซู แม่ของเธอเป็นหญิงหม้ายที่ถูกหลอกให้ไปเป็นภรรยาของชายชู้ ซึ่ง คนมีฐานะในเมือง การไปเป็นภรรยาบ่อยครั้งนี้ทำให้ โฟ โฟ ยายของเอน เหมย ซู ตัดขาดกับลูกสาวคนนี้ ยายเป็นผู้เลี้ยงดูเอน เหมย ซู มาโดยตลอด แต่เมื่อตอน โฟ โฟ กำลังป่วยหนัก แม่ของเอน เหมย ซู ก็กลับมาและได้ตัดสินใจซื้อเนื้อของตัวเองใส่เข้าไปในหม้อต้มน้ำซุ้ด้วยความเชื่อที่ว่าจะสามารถรักษาโรคให้กับคนในครอบครัวให้หายขาดได้

แม่คนที่สามใน *The Joy Luck Club* ก็คือ ลินโต จง เธอต้องแต่งงานไปอยู่กับสามีของเธอตั้งแต่เธออายุได้ 12 แต่เธอพบว่าสามีไม่ได้รักเธอและแม่สามีก็ไม่ได้สนใจในตัวเธอ ยกเว้นอยากจะให้เธอมีลูกไว้สืบสกุล ในที่สุดเธอก็สามารถหาทางให้ตัวเองหลุดพ้นจากครอบครัวสามีได้โดยแต่งเรื่องความฝันว่าครอบครัวจะมีอันเป็นไปและล่มสลายหากเธอและสามียังต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ในที่สุดครอบครัวสามีซึ่งมีความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติเป็นทุนเดิมอยู่แล้วก็ยินยอมให้ ลินโต จง ออกจากบ้านพร้อมเงินก้อนหนึ่ง เพียงพอที่จะเป็นค่าเดินทางไปสร้างชีวิตใหม่ที่อเมริกา

Amy Tan

แม่คนสุดท้ายของนวนิยายเรื่องนี้คือ หยง หยง เซนต์แคร์ เธอเกิดปีขาลหรือปีเสือ ซึ่งเป็นปีสำหรับคนที่มีพลังอำนาจ แต่เมื่อสมัยเป็นเด็กพี่เลี้ยงของเธอสอนเธอว่า เกิดเป็นผู้หญิงควรจะเป็นเท้าข้างหลัง ควรสงบเสถียรเยียมตัว สงบปากสงบคำไม่ควรแสดงความคิดเห็น หรือทำทนายอำนาจของผู้ชาย คำสอนเหล่านี้หล่อหลอมให้ หยง หยงกลายเป็นคนหนึ่งเฉยและยอมคนอื่นมาตลอด หยง หยง ชื่อในเรื่องโชคชะตาฟ้าลิขิต เธอคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับเธอ นั้นได้ถูกกำหนดมาแล้ว เธอไม่สามารถฝ่าฝืนโชคชะตาของตัวเองได้ ดังนั้นเมื่อเธอต้องแต่งงานกับชายหนุ่มที่ไม่มีชาติตระกูล เธอก็ไม่ได้แสบ แต่กลับก้มหน้ารับกรรมโดยไม่ได้บอกปากบ่นรำพันแม้แต่น้อย เมื่อสามีเธอตาย เธอก็ได้พบกับ คลิฟฟอร์ด เซนต์แคร์ และย้ายมาอยู่อเมริกา

นวนิยายเรื่องนี้เป็นการเล่นเรื่องผ่านมุมมองของตัวละคร 7 ตัวละคร ประกอบไปด้วย 16 เรื่องเล่า แต่ละเรื่องเล่านั้นมีเอกลักษณ์ในตัวเองแต่ในขณะเดียวกันทั้งสิบหกเรื่องเล่าถูกประติดประต่อให้เป็นเรื่องเล่าเดี่ยว การเล่าเรื่องนั้นจะสามารถแบ่งออกเป็นสองช่วง ช่วงแรกคือเรื่องเล่าผ่านมุมมองของตัวละครแม่ทั้งหมดสามคน (ซูหยวน วู เสียชีวิตแล้วเมื่อนวนิยายเปิดเรื่อง เรื่องของเธอถูกเล่าผ่านลูกสาวคือ จูน) เรื่องราวของแม่ทั้งหมดจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในจีนแผ่นดินใหญ่ และช่วงที่สองคือการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของลูกสาวทั้งสี่คนซึ่งเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา ถึงแม้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตของตัวละครแม่แต่ละคนจะแตกต่างกันออกไปแต่ลักษณะของตัวละครแม่ทั้งหมดมีความคล้ายคลึงกัน คือ เป็นตัวละครที่มีความมุ่งมั่น แข็งแกร่ง เอาใจยาก ซอบวิจารณ์ แต่ล้วนมีความห่วงใยที่มีต่อลูกสาวของพวกเขาโดยเฉพาะเรื่องการสร้างความเป็นตัวตนของลูกสาวแต่ละคน รวมทั้งการสร้างครอบครัว แม่แต่ละคนพยายามที่จะเข้าไปมีอำนาจในการจัดการชีวิตของลูกแต่ละคน ในขณะที่ลูกแต่ละคนพยายามที่จะหนีให้หลุดจากการครอบงำทางความคิดของแม่ แต่การดิ้นรนต่อสู้ระหว่างแม่และลูกนั้นทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งของทั้งสองฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด

แม่แต่ละคนในเรื่องนี้พยายามที่จะให้ลูกสาวแต่ละคนมีชีวิตที่ดีในอเมริกา ดีกว่าชีวิตพวกเขาต้องเผชิญในจีนแผ่นดินใหญ่ โดยบางครั้งลืมนึกไปว่า ลูกสาวแต่ละคนมีความฝันและนิสัยเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสิ่งที่แม่อยากจะทำให้พวกเขาเป็นอย่างสิ้นเชิง เอนเหมย ซู เป็นตัวอย่างของแม่ที่ต้องการเห็นลูกประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัว เธอพยายามที่จะสอนให้ลูกใช้ความเป็นอเมริกันซึ่งคือ การแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ เพื่อที่จะประคับประคองให้ครอบครัวของเธออยู่รอดจากการหย่าร้าง โรส ซู จอร์แดน แต่งงานกับหมอผิวหนังที่ต้องการหย่ากับเธอ เอนเหมย ซู ใช้ประสบการณ์ของเธอสอนลูกสาวว่าเธอจะสูญเสียทุกอย่างในชีวิตถ้าเธอไม่แสดงออกหรือเรียกร้องสิทธิที่ควรจะมีของเธอ โรส ซู จอร์แดน ไม่ได้ทำให้แม่ของเธอผิดหวัง เมื่อเธอบอกกับสามีว่าเธอจะไม่เซ็นเอกสารการหย่าถ้าเธอไม่ได้บ้านมาเป็นชื่อเธอ สามีอเมริกันตกใจกับความแข็งแกร่งของโรส และยินยอมที่จะยกบ้านให้เธอหลังจากการหย่า

ในขณะที่ ลีน่า แคลร์ ลูกสาวของหยิง หยิง แคลร์ แต่งงานกับ ฮาร์โลด์ สถาปนิกที่ต้องการแบ่งครึ่งค่าใช้จ่ายทุกอย่างในบ้านไม่ว่าจะเป็นของใช้ อาหารการกิน รวมทั้งค่าผ่อนบ้าน การโต้เถียงของสามีภรรยาที่มักเกิดขึ้นกับเรื่องเกี่ยวกับการเงินว่าใครจะต้องจ่ายอะไรเท่าไร ใครจะเป็นคนกำจัดหมัดแมว เพราะว่าแมวเป็นของขวัญที่ฮาร์โลด์ซื้อให้ลีน่า การโต้เถียงของลีน่ากับสามีอยู่ในสายตาของหยิง หยิง ตลอดเวลา ดังนั้น หยิง หยิง จึงต้องการที่จะสอนให้ ลีน่า มีหัวใจของเสือหัวใจที่แข็งแกร่งไม่ยินยอมต่อการเอาเปรียบของสามี

การต่อสู้ของลูกเพื่อให้ได้มาเพื่ออิสรภาพและความเป็นตัวของตัวเองนั้นแสดงออกมาตั้งแต่พวกเธอยังเยาว์วัย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกซื้อตุ๊กตาที่แม่มองว่าไม่เหมาะสม การแกล้งทำให้แม่ผิดหวังด้วยการไม่ตั้งใจเรียนเพื่อให้ได้เกรดปานกลาง หรือการไม่เป็นประธานรุ่น รวมไปถึงการไม่เข้าเรียนมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงที่จะทำให้แม่ภาคภูมิใจ การทำเช่นนี้เป็นการแสดงออกถึงความพยายามของลูกสาวที่จะสวดแทรกความเป็นตัวตนที่แท้จริง การต่อสู้และดิ้นรนของทั้งสองฝ่ายแสดงออกมาทั้งทางคำพูดและจิตใจ เช่น เวฟเวอร์รี่ จง ลูกสาวของ ลินโด จง ซึ่งเป็นเด็กอัจฉริยะในการเล่นหมากรุก มักจะวาดภาพแม่ว่าเป็นคู่ต่อสู้ที่เธอจะต้องเอาชนะให้ได้ในเวลาแข่งขัน หรือการเถียงกันระหว่างจูนกับแม่ของเธอ ซูหยวน วู จูนเล่าให้ฟังว่าเธอเคยพูดกับแม่เธอว่า เธอไม่อยากจะเป็ลูกสาวของแม่ “ฉันก็ไม่อยากที่จะเกิดมา ฉันอยากจะตายๆไปให้พ้นๆ เหมือนกับพวกเขา” “พวกเขา” ที่เธอหมายถึงก็คือ ลูกของแม่อีกสองคนที่จูนคิดว่าเสียชีวิตไปแล้วที่เมืองจีน คำพูดเหล่านี้ได้ทำร้ายจิตใจผู้เป็นแม่เป็นอันมาก

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะได้รับการต่อต้านจากลูกสาวมาเท่าไร บรรดาแม่ในเรื่องนี้ก็ไม่ได้ยอมแพ้ หลังจากที่พยายามหลายวิธีมากมายที่จะอธิบายว่าทำไมพวกเธอต้องเข้าไปมีบทบาทในชีวิตของลูกสาวทั้งหลาย บรรดาแม่ๆทั้งหลายก็ค้นพบว่า วิธีการเดียวที่จะสามารถทำให้ลูกสาวของพวกเธอยอมรับในการเข้าไปแทรกแซงชีวิตของพวกเธอได้ก็คือการเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ของตัวเอง บรรดาแม่ตระหนักดีว่าการเล่าประสบการณ์ในอดีตของพวกเธอจะเป็นวิธีเดียวที่จะเจาะกำแพงใจของลูกสาวของพวกเธอได้ หยิง หยิง เซนต์แคลร์ ตัดสินใจที่จะพยายามเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับรากเหง้าของตัวเองให้ลูกสาวลีน่ารับรู้เพราะเธอคิดว่าสิ่งที่ทำให้ลูกสาวของเธอไม่มีความสุขในปัจจุบันส่วนหนึ่งมาจากการที่เธอไม่มีรากเหง้าความเป็นจีนในตัวเธอ หยิง หยิงเล่าเรื่องโดยหวังว่าเรื่องราวในอดีตของเธอจะสามารถ “เจาะเข้าไปในผิวหนังและดึงเธอไปยังที่ที่ปลอดภัย” ฝ่ายซูหยวน วู แม่ของจูนก็รู้สึกเช่นเดียวกันว่าปัญหาของลูกสาวของเธอก็มาจากการปฏิเสธที่จะยอมรับความเป็นจีนในตัวของเธอเอง

วิธีการเล่าเรื่องของผู้หญิงสู่ผู้หญิงถูกใช้ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง จากเรื่องราวของลินโด จง ที่สร้างเรื่องเล่าเกี่ยวกับความฝันของเธอจนทำให้เธอสามารถหนีรอดออกมาจากครอบครัวสามีได้ พวกเธอพยายามใช้เรื่องเล่าในการกอบกู้และช่วยเหลือลูกสาวแต่ละคนให้พ้นจากอันตรายที่พวกเธอเหล่านั้นกำลังเผชิญอยู่ เวฟเวอร์รี่ จง จำได้ว่าแม่เคยเล่าเรื่องเด็กผู้หญิงที่วิ่งไปบนถนนแล้วถูกรถแท็กซี่ชนตาย หรือ ลีน่า เซนต์แคลร์ ที่จำได้ว่าแม่เคยเล่าเรื่องหญิงสาวที่ไปตกหลุมรักผู้ชายที่ไม่มี

ความรับผิดชอบและตั้งครรภ์ หรือ การเล่าเรื่องอดีตของหยิง หยิงเป็นการแสดงถึงความรักของแม่ด้วยความหวังที่ว่าวันหนึ่ง ลิน่าจะมีหัวใจเสีย ที่สามารถต่อสู้กับสิ่งต่างๆ ได้อย่างไม่เกรงกลัว ลิน่าหลังจากที่ได้ยินเรื่องราวในอดีตของแม่ เธอก็พร้อมที่จะต่อสู้กับสามีที่ขี้เหนียวและพร้อมรับความสุขที่กำลังจะก้าวเข้ามาในชีวิตของเธอ สำหรับ หยิง หยิง แล้ว การเล่าประสบการณ์ชีวิตของเธอให้ลูกสาวฟังนั้นเป็นสิ่งที่เธอรอคอยมาตลอดชีวิต เพราะว่ามันเป็นการปลดปล่อยตัวเธอเองจากอดีตและยังเป็นการถ่ายทอดความแข็งแกร่งของเธอให้แก่ลูกสาว

การเล่าประสบการณ์ของแม่แก่ลูกสาวนำมาซึ่งความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างแม่กับลูกในตอนจบของเรื่อง ลูกสาวทั้งหมดตระหนักดีว่าในที่สุดสิ่งที่แม่ได้พยายามพูดและสอนพวกเธอมาตลอดนั้นมาจากความจริงใจและต้องการเห็นลูกแต่ละคนมีความสุขและประสบความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้สะท้อนอย่างชัดเจนในนิทานที่ ผู้เขียนหยิบยกมาไว้เป็นบทนำเรื่อง นิทานที่เกี่ยวกับหญิงชรา กับขงหงส์ที่เธอต้องการให้สิ่งที่ดีงามเกิดกับลูกสาวของเธอ ลินโต จง กล่าวไว้อย่างชัดเจนในตอนหนึ่งว่า “ฉันต้องการให้ทุกสิ่งที่ดีเกิดขึ้นกับเธอ ฉันต้องการให้เธอมีโอกาสที่ดีที่สุด และมีลักษณะที่ดีที่สุด ฉันไม่ต้องการให้เธอรู้สึกเสียใจในสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตเลย” ลินโต จง เป็นตัวแทนของแม่ทั้งสี่คนในเรื่องที่ต้องการบอกลูกสาวว่า ชีวิตของพวกเธอทั้งหมดในประเทศจีนนั้นผ่านความโหดร้าย ความเจ็บปวด ความโศกเศร้า และความผิดหวังมามาก และพวกเธอไม่ต้องการให้ลูกสาวสุดที่รักของเธอต้องมีการเผชิญหน้ากับที่พวกเธอเคยประสบมาในอดีต แต่อย่างไรก็ตาม บรรดาลูกสาวทั้งหมดจะต้องเข้าใจสถานการณ์และสถานภาพที่แท้จริงของแม่พวกเธอเสียก่อนว่า พวกเธอได้เคยประสบพบเจออะไรมาบ้างในอดีต เมื่อพวกเธอรับรู้สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเปลือก พวกเธอก็จะเข้าใจได้เองว่าทำไมแม่จึงต้องพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตของพวกเธอ และในที่สุดความเข้าใจก็นำมาซึ่งความชื่นชมในตัวแม่ของพวกเธอ

จากนวนิยายจะเห็นได้อีกว่า บรรดาแม่ทั้งหมดพยายามอย่างมากที่จะทิ้งร่องรอยความเป็นตัวตนของตัวเองไว้บนตัวลูกสาว ไม่ว่าจะเป็นลินโต จง ที่ตั้งชื่อลูกสาวว่า เวฟเวอร์รี่ เพราะเธอเกิดที่ถนนชื่อเดียวกันนี้เอง ด้วยความหวังว่าเมื่อวันหนึ่งที่เวฟเวอร์รี่ต้องออกจากบ้านไป อย่างน้อยเธอก็หยิบเอาเศษเสี้ยวของแม่ของเธอตามเธอไปด้วย นั่นก็คือชื่อถนนที่บ้านแม่ของเธอตั้งอยู่ หรือ

ว่า เอน เหม่ย ชูก็มีแหวนไพลินสีฟ้าที่เป็นมรดกตกทอดมาจากแม่ของเธอ และจิง เหม่ย (จูน) ก็ได้รับจี้หยกมาจากแม่ของเธอ สิ่งเหล่านี้อาจจะมองว่าเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นแม่ที่ตกทอดมาสู่รุ่นลูก แต่ในขณะที่เดียวกันสิ่งเหล่านี้จะไม่มีค่าแม้แต่น้อยถ้าหากบรรดาลูก ๆ ทั้งหมดไม่สามารถที่จะเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตผ่านเรื่องเล่าของแม่แต่ละคน ดังนั้นสัญลักษณ์เหล่านี้ต้องประกอบกับเรื่องเล่า จึงสามารถสร้างความหมายขึ้นมาได้ การได้รับรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างลูกสาวและแม่ผ่านการเล่าเรื่องนั้นได้เปลี่ยนแปลงลักษณะของลูกสาวที่ไร้เดียงสา ไม่ค่อยนึกถึงจิตใจคนอื่น ๆ ในครอบครัว ต้องการหนีไปจากอิทธิพลของแม่และพยายามลืมรากเหง้าของตัวเองให้กลายเป็นหญิงสาวที่เติบโตใหญ่ ที่ชื่นชมความเป็น “จีน” ของผู้เป็นแม่ และการเล่าเรื่องนี้เองทำให้ลูกสาวทั้งหมดค้นพบความเป็นตัวตนที่แท้จริงของแต่ละคน ในที่สุด จูนก็ได้เดินทางไปพบพี่สาวทั้งสองคนที่แผ่นดินใหญ่ ในขณะที่ เวฟเวอร์รี่ เดินทางไปฮั่นนิมูนกับสามี และมีแม่ตามไปเป็นเพื่อน

ด้วยจิตสำนึกที่เปลี่ยนไปภาพของแม่ก็เปลี่ยนไปด้วยตามจิตใต้สำนึกของลูกสาวแต่ละคน เวฟเวอร์รี่กล่าวไว้ว่า “ทันทีที่ฉันได้มองข้ามผ่านสิ่งกีดขวางทั้งหมด ในที่สุดฉันก็เห็นสิ่งที่อยู่ตรงหน้า ภาพหญิงชราที่มีกระดกเป็นเกราะและมีเข็มถักไหมพรมเป็นอาวุธ ยืนอารมณ์เสี้อยู่ตรงหน้า เพราะว่าเธอเฝ้ารออย่างอดทน รอเพื่อให้ลูกสาวของเธอเชื่อเชิญเธอเข้าไปข้างใน” หลังจากที่ซูหยวน วู แม่ของจูนเสียชีวิตไปแล้ว จูนจึงได้รู้เป็นครั้งแรกว่า เพลงของซูมันน์ ที่เธอเคยเล่นเปียโนตอนเด็ก ๆ นั้นประกอบไปด้วยสองส่วน ส่วนแรกเรียกว่า Pleading Child และส่วนที่สองคือ Perfectly Contented เพลงนี้ทำให้เธอตระหนักถึงความจริงที่ว่าเธอมีความลำเอียงเลือกข้างที่เธอต้องการให้มันเป็น โดยไม่ได้คำนึงถึงว่ามันยังมีอีกด้านหนึ่งที่เธอไม่เคยรับรู้ แต่เมื่อเธอเล่นเพลงทั้งสองส่วนด้วยกันเธอเข้าใจทันทีว่านี่คือ “สองส่วนของเพลงเดียวกัน” เพลงของซูมันน์จึงเป็นอุปสรรคที่ใช้เน้นย้ำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกสาว ส่วนสองส่วนของเพลงแทนช่วงเวลาชีวิตของคนแต่ละคน ซึ่งหากแยกมองแล้วก็อาจจะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงแต่แท้ที่จริงแล้วมันก็คือความจริงหรือธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ซึ่งเราจะต้องยอมรับทั้งสองด้านให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นความเยาว์วัย และความชรา หรือว่าความสุข กับความทุกข์

นวนิยายจบลงด้วยการเดินทางไปหาพี่สาวทั้งสองคนของจูนที่เมืองจีน กลับไปสู่ดินแดนบ้านเกิดของแม่ ซึ่งก็คือการยอมรับรากเหง้าของตัวเอง การเดินทางกลับไปยังมาตุภูมิของแม่นั้นแสดงให้เห็นถึงการยอมรับในตัวแม่อย่างไม่มีข้อแม้ของจูน การสร้างความเป็นตัวตนที่แท้จริงของจูนนั้นไม่สามารถเกิดได้ ถ้าหากเธอไม่สามารถที่จะค้นหารากเหง้าของตัวเองพบ นี่คือนิสัยที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อให้กับผู้อ่านว่าในที่สุด ไม่ว่าคุณจะเป็นอเมริกันชนชาติไหน หรือว่าได้รับอิทธิพลของความเป็นตะวันตกชนชาติไหน คุณก็จำเป็นต้องยอมรับว่าคุณไม่ใช่อเมริกันชนอย่างแท้จริง อย่างน้อยหน้าตาที่เป็นลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งที่สามารถบอกได้ว่าคุณไม่ใช่อเมริกันชนที่แท้จริง

ย้อนกลับมาที่เรื่องราวของคุณแม่ที่ต้องการฝากเกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ ไว้ให้ลูกสาววัยสองขวบ ก่อนที่เธอจะไม่มีโอกาสได้ทำ สิ่งที่คุณต้องการทำนั้นมันมากกว่าการที่คุณต้องการฝากความทรงจำไว้ให้กับลูกสาวของเธอ แต่เธอกำลังจะทำหน้าที่ของความเป็นแม่ที่ต้องการเห็นลูกเดินไปใน

แนวทางที่ถูกต้อง แม้ว่าเธอจะไม่มีโอกาสรับรู้ว่าคุณของเธอจะต้องเจออะไรบ้างในอนาคต แต่สิ่งหนึ่งที่เธอได้ทำแล้วก็คือ เธอได้ถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของเธอลงในเทปบันทึกภาพและเทปนี้จะเป็นทรัพย์สินสมบัติและมรดกตกทอดที่สำคัญที่สุดสำหรับลูกสาวของเธอ ไม่ว่าเธอจะเติบโตขึ้นเป็นอะไร ทุกครั้งที่ลูกของเธอหยิบเทปบันทึกภาพนี้มาเปิดดูเธอจะพบว่าอย่างน้อยนี่คือมรดกที่มีค่าที่สุดที่แม่ทิ้งไว้ให้ก่อนจากไป และมรดกนี้ก็จะถูกส่งผ่านไปยังรุ่นหลานของเธอต่อไป สำหรับตัวเพย์ตันแล้ว ข้อความและคำแนะนำทั้งหมดของแม่ไม่ใช่เพียงแค่ความทรงจำเท่านั้นแต่ยังเปี่ยมไปด้วยความรัก ความหวังใยที่แม่มีให้กับตัวเธอ และความรักและความหวังดีนี้จะหล่อหลอมให้เพย์ตันสามารถสร้างความเป็นตัวตนที่แท้จริงของตัวเองได้ในอนาคต ดังที่เพย์ตันพูดไว้ว่า

And every time I see the tapes, I just know that she loved me. And that's such a great feeling, to know that she really cared for me and she wanted me to be happy. It's so dear to me to have everything about her, and I don't know what I'd do without it.

แน่นอนว่าพวกเราทุกคนย่อมมีแม่ และสักวันหนึ่งพวกเราอีกหลายๆ คนก็ต้องเปลี่ยนสถานะภาพของตัวเองไปเป็นแม่ แม้ว่าการทะเลาะเบาะแว้งและความไม่เข้าใจกันในครอบครัวเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ในฐานะลูกในวันนี้เราอาจจะต้องมองให้ลึกเข้าไปอีกว่าการที่แม่ต้องการให้เราเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ หรือว่าการที่แม่ไม่ยอมให้เราทำเรื่องนั้น เรื่องนี้ มันอาจจะมามีที่มามากกว่าแค่ “ความต้องการ” ของแม่เท่านั้น อดีตที่เราไม่เคยรับรู้ ประสบการณ์ในอดีตของผู้เป็นแม่อาจจะหล่อหลอมให้แม่มีทัศนคติเช่นนั้น แต่ในที่สุดไม่ว่าสิ่งที่แม่ต้องการ หรือสิ่งที่แม่ห้ามจะมาจากอะไร ความหวังดีของแม่และความต้องการที่อยากให้เห็นลูกมีความสุขก็คงเป็นสิ่งที่แม่ทุกคนพึงปรารถนา ผู้เขียนบทความนี้หวังว่าในอนาคตเมื่อท่านผู้อ่านมีโอกาสได้สร้างครอบครัว อย่าลืมมองความสำคัญของคนที่เป็นแม่อย่างเด็ดขาดเพราะว่าอย่างน้อยเมื่อมองกระจกเงา ความเป็นตัวเราส่วนหนึ่งนั้นก็มาจากแม่ นั่นเอง

หมายเหตุ: บทความนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกใน WIT ฉบับที่ 3 (กันยายน 2551)